

Bu Sayıda

GÖKHAN AKÇİÇEK	
<i>Giden Çocuğun Şarkısı</i>	2
A.SAMED DİNDAR	
<i>Âsûde</i>	3
HÜSEYİN KIR	
<i>Dileyiş</i>	4
HÜSEYİN KAYA	
<i>Yağmur</i>	4
ORHAN CEYLAN	
<i>Ifşa Eyledi Hüzünü Eylül</i>	5
TALİP IŞIK	
<i>Palandöken Eteklerinde Şiir Nazlı</i>	
<i>Bir Gelin Edasıyla Kalbimi Yoklarken</i>	6
PAŞA ÇETEN	
<i>Sonra Gelir Yalnızlık</i>	7
E. DAVUT TOPAL	
<i>Beni Mahir Bir Sanatkâr Yarattı</i>	8
CENGİZ COŞKUN	
<i>Şeyh ve Derviş</i>	9
MEHMET SOLAK	
<i>Modern Türk Şiirinin Doğası'ndan Hareketle</i>	10
MEHMET AYCI	
<i>Dil Tutulması</i>	11
MUSTAFA PINARBAŞI	
<i>Kırk Ütopya Sokakı</i>	12
ERDAL NOYAN	
<i>Karacaoğlan</i>	14
VEYSEL MENEKŞE	
<i>Hassaten</i>	18
BASRİ DOĞAN	
<i>Sükûtumun Bedeli</i>	19
HÜSEYİN SÖNMEZLER	
<i>Hüzünlere Kaldık</i>	20
SÜLEYMAN TOP	
<i>Ben Artık Yorgunum</i>	21
M. TALHA BALCI	
<i>Kar Dağlardan Önce Dualara İner</i>	22
KIRAĞI ÇIKINI	
<i>ISMAIL KARAKURT</i>	
<i>Tûtyâ</i>	24

Giden Çocuğun Şarkısı

*Bir daha dönmeyeceğim
Bu kente bir daha söz
Oyuncaklarımı ve şarkılarımı
Sizlere bırakıyorum
Her sabah güneşle söylediğim
Şarkılarımı.*

*Başka çocuklar oynasın
Oyuncaklarımla artık
Güneşe dönüp yüzlerini
O şarkıyı söylesinler
Hep birlikte.*

*Bu kentin bütün çocukları
Oyuncaklarımı ve şarkılarımı
Sizlere bırakıyorum
Ben kuşların ve çiçeklerin
Şarkılar söylediği
Bir başka kente gidiyorum.*

*Kuşların ve çiçeklerin
Vitrinleri süslemediği
Bir başka kente...*

kırağı Şiir Dergisi • Kırk beş günde bir çıkar • Sahibi ve yazı İşleri Müdürü: **Cengiz Coşkun**
• Genel Yayın Yönetmeni: **Tayyib Atmaca** • Yayın Koordinatörü: **Mehmet Durmaz**
• Tashih: **Mehmet Aycı** • Yıllık Abone: **250.000.-TL.** • Posta Çeki Hesap Numarası: **Tayyib Atmaca 507532** • Okuyucusuna gönderilir. • Gelen her mektup cevaplandırılır • Gönderdiğiniz her mektup için iki mektup pulu göndermeniz rica olunur. • **Yazışma Adresi:** Atatürk Caddesi 39. Sokak No: 19 01820 Osmaniye / Adana • Telefonlar (0322) **KIRAĞI Bürosu:** 812 42 10 Ev: T.A: 812 72 56 Ev: M.D.: 822 17 68
• Grafik Düzenleme : Grafik Stüdyo Ltd. Şti. Tlf : (0312) 232 29 63 • Baskı: ABC Matbaacılık Ltd. Şti. Tlf: (0312) 230 36 19 Ankara

Âsûde

*Yalınayak,
Metropollerin türedi hastalıklarını
Toplayıp varoşların parke kaldırımlarından,
Sürüdüm bakire topraklara.
Kısırlığı bundan topraklarımın,
Acısı bundan...*

*Yalınayak,
İnip okul merdivenlerinden,
İzbe sokaklarına şehrin.
Bir öpücük kondurup kirli-nurlu yanaklarına,
Gizlemeye çalışarak gözyaşlarımı,
Bölüştüm yalnızlıklarını öksüz çocukların;
Neyleyim, açlıklarını bölüşemedim.
Bölüşemedim sevgiye susuzluklarını.
Mutsuzluğu bundan yetimlerimin,
Gözyaşları bundan...*

*Ve yalinyürek,
Kapıldım şehrin,
Yalan yeminli diskotek sevdalarına.
Yalinyürek ağladım aldanmışlığıma,
Çaresizliğime,
Ümitsizliğime,
Ağladım yalinyürek sevgime.
Depremleri bundan yıpranmış bedenimin.
Sancısı bundan
Çırılçıplak yüreğimin...*

Dileyiş

*Geceme karışan yağmurum
Unutmuşluğuma mazeretim ol*

*Kalbimde titreyen sesim
Rüyalarım açılan yusufum ol*

*Hüznüme bulaşan elim
Gel bir elim de sen ol.*

Yağmur

*Ne gidişe benzerdi gidişin
Ne de dönüşe dönüşün
Ardından bir yağmur ektiğim yollarda
Bir ben kalırdım
Bir de ağlatan gülüşün*

*Bakmazdın
Yağmur yürürdü ardında*

*Ne dönüşe benzerdi dönüşün
Ne de gidişe gidişin
Bir gece bakardım
Yıldızlarla gelmişsin
Bir gökkuşağı olurdu gönlümde*

*Ağlardım
Yağmur gözlerimde*

İfşa Eyledi Hüznümü Eylül

Bunu yalnız sana söyleyebilirdim.
Ayinlerim en ücra köşesinde dünyanın
yağmur bekleyişleriydi gazel yurduna.
Ama eylül kan elleriyle yeryüzüne savurdu
bütün yeryüzüne düşlerimi ey gül.
Yalnız sana söyleyebilirdim bunu.
Ey gül ifşa eyledi hüznümü eylül.

Hazan hıçkırıklarına umudu dil veren
sen değil misin? Yalnız sana söyleyeceğim.
Sürgün gibi eylül rengine bürün de gel.
Toprağı vaktinden önce açılışın tohumun.
Ey gül dudağını keskin ısıklıklarına
yapraklarını cinnet teranelerine düşür öyle gel.
Yalnız sana söyleyeceğim yalnız sana.
Ey gül ifşa eyledi hüznümü eylül.

Seni aşkın sükûtum sabır çağırıyorum ey gül
O hazan rengine düşürsün uçuk nefesini.
Kaskatı gölgeleriyle dikilsin başında
eylül nöbetlerinin cüzzamlı ırkleri.
Öyle gel ve halime çağlardan bir tarih düş.
Ey deli çılgınlıkların kan döşegi gül
ki mermerler uyanсын bakışınla eylülde.
Efsunkar gecelerinin esrarengiz bir yerinden
ağıtlar devşir eylül adına öyle gel.
Ey gül ifşa eyledi hüznümü eylül.

Sonra Gelir Yalnızlık

Palandöken Eteklerinde Şiir Nazlı bir Gelin Edasıyla Kalbimi Yoklarken

-Ali ADIGÜZEL'e-

kahırla geçiyor günler.

hep o eski çocuk saflığıyla dolu günahsız günlerin ertesinde buruk bir ezan sesiyle gözlerimizi açtığımız o güzelim sıcak kanlı dostluğumuz beyaz bir güvercinin kanatlarında boy süren özgürlük türküleriyle evet illa da özgürlük türküleriyle bir yanını aşka ve sevdaya dair şiirlerle donatarak akşamın hüznünlü sularında şarkılar besteleyip öylece çıkıyor karşıma.

delikanlı şair demek geliyor içimden / bunu siliyorum.

çünkü çiçekler güneşe tırmanmıyorlar.

'gel ey şair' diyorsun

'birlikte açalım

bir kitabın ilk sayfasını

güneşi

göğsünde gizleyip geleni

beraberce okuyalım

gecekondularımızda' ama olmuyor.

bir türlü çözülüyor ellerimiz. çiçekler açmıyor şiir bahçemizde.

'ağlasam kirpiklerim ıslanır

ağlamasam gözyaşlarım

paslanır' mısraları, buruk bir gözyaşı olarak yüreğimde saklı.

ve yine 'boynumu uzatmazsam yağmurdan önce

şiir de sunamam size hayat da

ölmekten öte' diyorsun ve ben hep o güzelim sıcak kanlı dostluklarımızdan arta kalan nisan yağmurlarını bekliyorum. bir şiir böyle bitmemeli diyorum. bu şehrayın sürmeli. gün uzamalı. başımızı göğe yaslayıp parmaklarımıza şiir dolamalıyız. çünkü 'şiir savaştır' diyor eluarde. şair savaşan insandır.

sevgili dostum,

ekin tarlalarının güneş sarısı çocukluğuyla münbit bir şair görünümünde olması doğayı nasıl esenlemiyorsa, yaşanmayan dostlukların da insanlar tarafından esenlenmediğini düşünüyorum.

ve bu hayli canımı sıkıyor benim.

içinde oturduğum evin duvarları yüzümü tırmalıyor. sokakları saçlarıma ilişiyor. alfabenin ilk harflerini sıralıyorum; elif be te se. yoksa 'a' mıydı. herşey ne kadar çabuk karışıyor. insanlar ne kadar çabuk değişiyor dostum.

istanbul ne kadar çabuk çözülüyor.

tuana, dilan ve akşamlar, hepsi güzel birer çocuk. buna bir de sarayevo'yu eklemek gerekiyor, tüm hırçınlıklarına rağmen.

sonra 'sılanın çocuk yüzünlü kaldırımlarına dair' her ne varsa eteklerimizde bir bir üsküdar'da buruk bir akşamın koynuna salıverdik.

biz böylesine ayrı düşmemeliydik dostum. mü'min sevdi mi cennet kesilir diyor bir şair. ben daha ötesini düşünmüyorum.

reyhan kokuları arasından çıkıverip geleceksişsin gibi
incir ağaçlarının gülümsemesine aldırmadan
yaz sıcağına katlandığım evin güney balkonunda
geceden bir parça şiir kopartıp
ay parçası yüzümü
gizemli bir sonbahar akşamına salıveren
nergis kokuları arasından çıkıverip geleceksişsin gibi
once zaman delikanlı bir şair bekledim, palandöken
eteklerinde şiir
nazlı bir gelin edasıyla
kalbimi yoklarken.

/ ara /

gerçi artık yaşadığımız günlerin pek önemi kalmadı. her şey anlamını yitiriyor. yazıya özenmek, güzel yazma kaygusunun olmayışı da bundan. beni bağışla ama artık insanlara tahammülüm kalmadı. sadece kendimle yaşamak istiyorum. iki aylık şu kısa süre içerisinde kimi olayların insanları ne kadar derinden etkilediğini sanırım daha iyi anlamaya başladım. bilmiyorum belki de bu son cümleleri yazmamalıydım. kelimeleri seçemiyorum. artık yazmaktan korkuyorum.

'korkuyu yenmek için bütün gece oturup yazdım' diyor r.m. rilke. oysa yazdıkça içimdeki korku daha da büyüyor.

dostum tekrar bağışlanma dileğiyle.

/ ara /

evet kahırla geçiyor günlerimiz. kahırla boysürüyor çiçekler. sancılı bir çağı yaşıyoruz dostum. yanıyor yeryüzü

kan akıyor ırmaklar
yalnızlık kurşun gibi
şarkılarla türkülerle
geliyor ölüm
sabahın ilk ışıklarını görüyor gibi.

PAŞA ÇETEN

Sonra Gelir Yalnızlık

Göğümden koptu işte
Susmak nedir bildim gülüm
Bir nehir gibi akıyor
Büyüyor ayrılığım

Hayatım bir alıntı
Kocaman yalnızlıklar içinde
Çürüyor öpülmüşlüklerim
Uzak bir hâyâl şimdi her şey

Yağsa yağmurlarım
Çatlayan topraklarım sevinirdi
İntihar yanaşması
Asılamazdı yalnızlığıma

Haydi biten şeyler
Son kez birlikte yaşayalım
Bitmez saydığımız yazları
Yalnızlık hep sonra gelir gülüm.

Beni Mâhir Bir San'atkâr Yarattı

*Karanlığa baş kaldıran sancılar
Rıza makamını gösteren saat,
Mirac merdivenleri tutuyor göğün resmi.
Tevhid sikkesi elim,
Vahdet tuğrası söyler
depremlerin dehşeti ikazdır hislerime.*

*Beş dönem
beş'e bölünürüm.
Beni mâhir bir san'atkâr yarattı!..
Kan içmekten lezzet alan insanlar.
Sergerdan neslin baktığı zümrüt
birkaç damla göz yaşının değeri.*

*Şöhret batağı yüz/el,
çırpınırım yarım kanat
bahar kışa kovulur
sönük, vitrinlerde sergilenir gurub yolcuları
mor renklerin cezasına düşerim
toprak su ve mezarlık.*

*İstikbâlin ümit nesli düşünce
züleyhaya sevdasını müjdeler
YUSUF tohumda meyve
çiçeklerle gelecek.*

*Tırnaklarım süngüler bu âmâ gözlerimi
dört mevsimin necatı
ulaştığım hakikât
bir kudret-i sonsuzun şifremdeki meâli
beş dönem...?*

Şeyh ve Derviş

I.

1. Hilkatten Önce

/Alem yoğiken varolan söz almak dilemişti/

- Bir nida var şeyhim duyuyor musun
- Belî dervişim "Bela" geç kalmayalım.

2. Hilkatten Sonra

/Adem kelimeleri almış gibi tedirgin/

/Havva yanılığlara gebe ve sakın/

- Düğüm çözülüyor şeyhim dilim dönmüyor
- Nice yağmurlar gerek o dili yıkamaya

II.

1. Tufandan Önce

/Gemi sanki tamam gibi gök tufan çağırıyor/

- Küçük görünüyor şeyhim sığacak mıyız
- Bir ceviz kabuğuna binler ile kum sığar
- Dua et korkun değil bedenindir binecek

2. Tufandan Sonra

/Gemi dağa oturmuş yolcular seyre durmuş/

- Bunca yaşanacak şey halife bekler şeyhim
- O ben miyim bir bilsem adımı atacağım
- Bir adım sorumluluk ne çok hesaba gebe

III.

1. Hicretten Önce

/Zulmet daim sürer gibi rahmet beklenir bahar/

- Yüzün gölgedeki kısmı neyi anlatır şeyhim
- Aydınlık tarafın güzelliğini

2. Hicretten Sonra

/Hüzün kırılğan yüzün yağmur atlası/

- "Hava kadın gözü" şeyhim yürüyelim mi
- Hatta koşalım dervişim basmayalım rahmete

Modern Türk Şiirinin Doğa'sından Hareketle...

"Modern Türk Şiirinin Doğası" Ebubekir Eroğlu'nun son dönem şiirimize ilişkin tahlillerinin yer aldığı bir eser. Eserin isminin kuşatıcılığına karşın, içeriği için aynı şeyi söylemek mümkün değil. Eserin isminden hareketle çok şey bekleyerek sayfaları çevirdikçe insanın kafasında dolaşmaya başlayan sorular gittikçe artıyor. Ve birçok soru işaretiyle; atlanmış, görmezlikten gelinmiş ya da üstünkörü geçilmiş konularla kitabın son bölümüne kadar geliniyor. Modern Türk şiirinin doğası irdelenirken; sadece kendisiyle veya bir şairle edebiyatımızda yer alan ve pek de tanınmayan şairlerin bile zikredilmesine rağmen, tarzıyla şiirimize damgasını vurmuş şair(ler)in kitapta yer almayışı doğrusu insanı kuşkulandırıyor. Şüphesiz kitapta ismi geçmeyen şairler; ismi geçenlerden daha çok. Ancak, şiirinin ölümünü geciktirmek için; usta manevralarla hiç de içinde olmadığı bir dünyanın motiflerini (tasavvufi motifler; Tevrat ve İncil kültürüne ait motifler) kullanılarak şiirini yaşatanlara karşılık, varlık sancısının izinde şiiriyle birçok genç şaire etki eden şair(ler) nasıl görmezlikten gelinir?

Eserin, isim-içerik örtüşmesi ve yanlış yaklaşım ya da eksik tahlil noktalarındaki zayıflığına bu şekilde işaret ettikten sonra asıl üzerinde duracağımız konuya geçebiliriz artık.

Yazar, kitabının "Şiir, Gençlik, Yaşlılık v.s." isimli bölümünde özellikle genç şairlerin şiire yaklaşımlarını tahlil ederek biraz da yol göstermekte. Bu bağlamda, genç şairlerde görülen ilk olumsuzluk olarak; "estetize edilmiş düşünsel birikim" yoksunluğunu konu edinmekte. Ardından "şiirin bir gençlik meselesi olmadığı"nın tez zamanda kavranarak, şiiri insan olgunluğu ile birlikte düşünmek gerektiğini ve özellikle artistik gerilimden kaçınmanın zorunluluğunu ifade ediyor. Bu noktalarda yazara katılmamak mümkün değil.

Genç şairlere önemli açılımlar sağlayacak nitekte olan bu yaklaşım muhakkak ki halen şiirde varlığını sürdüren bütün şairler için geçerlidir. Aksini söylemek; yazarın, genç şairlere tanıdığını ifade ettiği imtiyazın bir başka çeşididir ki bunu kabul etmek mümkün değildir.

Şiirin bir gençlik meselesi olmadığı doğrudur. Ama yaşlılık veya olgunluk meselesi olmadığı da açıktır. Şiire gençlik yıllarında başlamayan bir şair var mıdır, bilmiyorum. Bununla beraber yaşlılığında şiire dâcâr olan da yoktur herhalde. Kısacası gençlik ve yaşlılık (olgunluk) şiir sürecinde yer alan ve birbirini tamamlayan dönemlerdir.

Şiiri ele alırken şairin gençlik dönemine mi yoksa yaşlılık dönemine mi denk düştüğünün araştırılması gereksiz bir tavidir. Önemli olan şiirin kendisidir. Gençliğinde güzel şiirler yazan bir şairin aynı çizgiyi ihtiyarlığında da devam ettirmesi şartının olmadığı gibi gençliğinde pek cazip gelmeyen şiirlere imzasını atan bir şairin ihtiyarlığında da aynı türden şiirler yazacağı şartı yoktur. Nitekim, gençlik şiirleriyle şiir severleri mesteden kimi şairler, sonraki dönemlerde aynı performansı gösterememişlerdir. Bunun tersi de söz konusudur. Fakat daha yaygın olanı birincisidir. Örneğin, şiirlerini zevkle okuduğumuz bir şairimiz, son aylarda yayınladığı şiirlerle okuyucularını düş kırıklığına uğratmakta. Acaba, "yitik şairler" listesine geçmemek için elinde kalem çabalayıp duruyor mu, diye kötü kötü şeyler geliyor insanın aklına. Grafik çizgisi, yatay çizgiye doğru hızla iner olmuşsa; bu, şairin paniklemesindenidir.

Diğer yandan, "gençtir, olur böyle şeyler" yaklaşımının şiirde pek geçerli olduğu kanısında değilim. Bu, hem genç şairler hem de diğerleri için böyledir. Aksi halde gençlere tanınan imtiyazdan daha fazlasını ihtiyarlara tanımak gerekir. Çünkü durum o merkezdedir. Bir genç şairden çok fazla şey beklemek zaten insafla bağdaşmaz. Ya ihtiyarlardaki "olmaması gerekenler"i ne yapacağız. "İhtiyardır, olur böyle şeyler" mi diyeceğiz. Hoş, açıkça böyle söylenmese de ihtiyarlar neredeyse kutsanıyor ya... Oysa böylesi bir tavrın şiirle bağdaşmasının mümkün olmadığı su götürmez bir gerçektir.

Bu bağlamda, özellikle günümüzde genç şairlere yönelik bir himayeden söz etmek mümkün müdür? Cevabım, hayır. Varsa bile tek tüktür ki genele teşmil edilemez. Hele günümüzde genç şairlere büyükleri tarafından gösterilen ilgisizlik ve daha ötesinde uygulanan ambargo, cevabımın olumsuz olmasında tek etken. Buna bir de "yayın kadrosu" anlayışıyla çıkan dergilerimizin (istisnaları muhakkak ki var...) uyguladıkları ambargoyu eklersek söyleyecek söz kalmasa gerek. İsimlerin değil şiirlerin öne çıktığı bir anlayışla şiir yayınlansa acaba durum ne olur? Hiçbir engellemeye uğramaksızın dergi sayfalarına geçiveren kimi usta(!) şairlerin şiirlerinin akibetini ciddi ciddi merak ediyorum. Bu anlamda himayenin, açık ya da gizli, genç şairler üzerinde değil diğerleri üzerinde olduğunu söyleyebiliriz. Bunun da örneklerini vermek o kadar zor değildir. Fakat amacımız isimlerle uğraşmak olmadığından bu kadarla yetiniyoruz.

Dil Tutulması

*ya-ya-yârim se-se-senin yüzünden
a-a-abdal o-o-olsam yeridir
ça-ça-çağla ye-ye-yeşil gözünden
şi-şi-şifa bu-bu-bulsam yeridir*

*a-a-aşkın be-be-beni pişirdi
gu-gu-gurbet i-i-ile düşürdü
yü-yü-yüce da-da-dağdan aşırıldı
yo-yo-yolda ka-ka-kalsam yeridir*

*ya-ya-yârim di-di-dilin özledim
zü-zü-zülûf te-te-telin özledim
ba-ba-bahçe gü-gü-gülün özledim
sa-sa-sana ge-ge-gelsem yeridir*

*a-a-acı ba-ba-bana çöküyor
yo-yo-yollar da-da-dara çıkıyor
me-me-mevsim gü-gü-güze çekiyor
se-se-sensiz so-so-solsam yeridir*

*ba-ba-bana ve-ve-verme efkârı
vu-vu-vurma sa-sa-sayyad şikârı
gö-gö-gördü ö-ö-ömrüm bahârı
ga-ga-gayrı ö-ö-ölsem yeridir.*

Bir de üzerinde durmadan edemeyeceğim poetika meselesi var. Sanki, her şair poetika yazmamış gibi yaklaşıyor konuya. Ya da poetika yoksunluğundan bahsediliyor. Oysa şiir vadisinde gezinen her şairin kendine özgür bir şiir anlayışı mutlaka vardır. Olmaması şiirin doğasına aykırıdır. O halde şairin kendi şiir anlayışını genele sunması şart mıdır? Sanmıyorum. Bununla beraber şairin, şiir anlayışına ilişkin düşüncelerini yazıya aktarmasının da kötü bir tarafı yoktur. Ancak özellikle genç şairlere, varolan poetikaların okunması yönünde yapılan tavsiyelerin mantığını çok iyi kavramak gerekmektedir. Zaten "kadın tavlama yolları" der gibi şiir yazma yollarının öğretilmesi mümkün olmadığına ve şiir de haddinden fazla "özel" olduğuna göre böyle bir çaba çok anlamlı değildir. Fakat okuyanların şiiri daha iyi kavrayabilmesi için zaten varolan bir şeyin - yani şiirin- açıklamalarını sunmak ayırdır. Daha fazla uzatmadan Ebubekir Eroğlu'nun ifadeleriyle yaklaşalım sona. Şöyle diyor Eroğlu: "Bugün genç şair, kendini oluşturan estetikten kuvvet almak,

ancak ona dayanmakla insan olgunluğunu poetik olarak kuşatma şansına uzak halis inanç ve düşünsel birikimle tazelenen şiir, kendisinden emindir." Evet, önemli olan şiirin kendisinden; şairin de şiirinden emin olmasıdır. Ötesinde hiçbir şiirin referansa ihtiyacı yoktur. Tek referans bizzat kendisidir. Ancak bu; herkes kendi burnunun diğine gidebilir demek değildir. Böyleleri ergeç burnu sürtülenler kfilesine katılacaklardır.

Son söz: Yukarıdaki alıntıda yer alan "kaynağındaki halis inanç" ifadesinin altını önemle çizmek gerek. Çünkü halis inançla yoğrularak "mutlak hakikat" peşinde koşmayan bir şiirin önünde önemli bir tehlike vardır; başıbozukluk. O yüzden varoluş sancısıyla 'mutlak hakikat'in peşinde koşan şiir, kendini bulacaktır. Gerisi vadilerde başıboş dolaşmaktan başka nedir? Bu tip bir şairin kendi benini gereğinden fazla yüceltmesinden hatta tapınmasından başka gideceği bir yer yoktur. Gele gele cinselliğe dayanan ve olur olmaz göndermelerle cinsellikten bir adım öteye geçemeyen bazı şairlerin hali buna güzel bir örnektir.

Kırık Ütopyalar Sokağı

I

hiçbir yüzümden hesap sormayacağım bu defa
çevirdiğim hiçbir yüzüm değil aynalara
ya eskimiş bir gül yarasıdır
ya da ekmek parası

gün kötü
gün berbat
gün pek yakında
uyandır kapıları
ve ışıklar bunu görmesin

gölgeyin engebesinde
güller kokluyor beni
yüzlerim melodik yağmurlu
henüz görmedim vahşetin estetiğini

gece âyetlerini bir bir sıralıyor
ütopyalarımı biriktirdiğim bir sokak çıkmazında
ölüm evreni taşıyan kara tren
düşlerim gerçeklerle kavgalı
yâri ve melekleri ayırıyorum

şekere bürünüp/
annemin örtüsüne
babamın silahına
el sürmeden silaha
çağırıyorum çocukluğumu

II

burnumuz bile kanamadı
ölümlerden de dönmedik
koşarak geçiyorduk kırık ütopyalar sokağından
fitili çekilmiş ceset tarlalarından

bulutlar bomba mı yüklüydü neydi
hava köpürüyor
karanlık gülüşleri su alıyordu kentin
güvendiğim son intihar sahnesi
gözü önünde halkımın

yerleşmiştik yerimize
yerleştikçe yerliydik
İbrahim'in sevgili oğulları kadar hünerliydik
yerimizi yurdumuzu bellemekte
ve dönmekte yenibaştan, felâketlerimize kavim kavim
/bundandır
el sallayıp geçti gençliğimiz dalgalarla
uğramadan kevsere

şeyh sait doluydu her yan
lâkin her taraf fabrika
evler viran
bütün kapılar gümrük kapısı
ve karşı karşıya
eindhoven-şemdinli sınırında
el koydular pasaportlara

III
burası kible
işte seccâde
bu da vatandır
alnım değmişse

ruhum kaç bininci sortisinde
uykunun toprağına çakılır mı şimdi
imânımı kuşatan gözlemevlerine

IV
gülümün kan olup aktığı yerde, uyku biter
uyku, efkârımda gezen uykusuz kız
ya kristal kaplıdır baştan ayağa
ya Belkis'tan intisaplı

Karacaoğlan

**"Hey ağalar bir od düştü bağrıma
Bir ah çeksem derya dağı yandırır
Garip bülbül konar gül budağına
Bülbülün feryadı dağı yandırır"**

Dünyadan bir de Karacaoğlan gelmiş geçmiş... Bu kesin! Halkın gönlüne taht kuran her insan gibi onun hakkında da efsaneler söylenmiş; neredeyse Evliya Çelebi çapında bir seyyah olan Karacaoğlan'ın şiirleri, belki kendisinin bile hayal edemeyeceği şekilde yayılmış, sahiplenilmiş...

Hangi zaman diliminde yaşadığına dair bilgiler yetersiz. Hangi yüzyıllar arasında hayat sürdüğünü ortaya koyan tespitler tahminden ibaret. Eldeki bilgiler, hayatını 15., 16. ve 17. asırlarda aramak gerektiğini gösteriyor. Konuya abartılı bakıldığında kendisine neredeyse üç yüz yıllık bir ömür biçmek zorundayız. Tabii insan ömrünün o devirlerde bile üç tane asır içine girmesi çok zayıf ihtimal... Karacaoğlan'a isnat edilen şiirlerin metinleri için eserini temel aldığımız M. Necati Karaer, onun 16. yüzyıl başlarında veya 15. yüzyıl sonlarında doğmuş olabileceğini gerçeğe daha yakın görmektedir(1). T. Kutsi Makal ise, Karacaoğlan'ı 17. yüzyıl ozanı saymakta, araştırmalar neticesi doğum tarihinin 1606, ölüm tarihinin 1679 şeklinde ortaya çıktığını kabul etmektedir. Bunun bir delilini Karacaoğlan'ın şu beyitinde gösterir:

**"Karacaoğlan dendi ünüm duyuldu / Binon-
beşte göbek adım konuldu"** Hicrî tarih 1015, milâdî 1606 tarihine denktir(2). Müjgan Cunbur, şiirlerindeki dil ve edanın Karacaoğlan'ın 17. yüzyıldan önce yaşamadığını gösterdiğini iddia etmiştir(3).

Karacaoğlan'ın nerede doğup öldüğüne dair bilgiler de yetersizdir. Erzurum, Kırşehir, Binboğa, Adana muhtemel yerlerdir ama; Karaer, Bahçe ilçesinin Farsak köyünde doğduğu ihtimali üzerinde durmaktadır(4). Karacaoğlan'ın Toroslar'da ve Çukurova'da hayat sürdüğünü, Anadolu, Suriye ve İran'ı gördüğünü ifade eden Makal; nerede doğup büyüdüğünün kesin şekilde bilinemediğini ancak onun katıksız bir Türkmen olduğunu belirtir(5). Cunbur da, Bahçe İlçesi, Farsak Köyü'nün Karacaoğlan'a doğum yeri olarak kabul edilmesini mümkün görmektedir(6).

Karacaoğlan'ın hayatıyla ilgili belirsizlikler, günümüze gelen kaynakların yetersizliği yanında; onun halkla bütünleşmişliğinden ve çeşitli zaman ve yerlerdeki insanlar tarafından sahiplenilmesinden de doğmaktadır. Cunbur'un da değindiği şekilde, şehirler, kasabalar, köyler onu paylaşamamıştır. Hatta; Karacaoğlan'a ait görünen şiirlerin kaç

gerçek Karacaoğlan'a ait, bunu tespit etmek de zor...

Günümüze gelen şiirleri onun okuma yazma bilip, belli bir eğitim gördüğüne delil kabul edilmiştir. Halk tarafından sevilip kabullenilmesindeki sebeplerden birisi dili, diğeri söyleyiş tekniğindeki üstünlüktür. Karaer; içinden çıktığı Türkmen oymaklarının gelenek ve göreneklerine, yaşama tarzına sıkı sıkıya bağlı ozanımızın, söyleyeceklerini süs ve gösteriş merakından uzak, en kısa ve en kestirme yoldan, sade ve açık bir dille, konuşma rahatlığı içinde söylediğini belirtir(7). Makal ise; Karacaoğlan'ın pürüzsüz Türkçesine ve halk dilini kullanışına dikkati çeker(8). Cunbur; süsten uzak, akıcı, rahat ve açık söyleyişi sayesinde yüzyılların Karacaoğlan'ı eskitemediğini ifade eder(9).

O DİYARDAN BU DİYARA

Karacaoğlan'dan günümüze kalan şiirler, yaşadığı devrin insanları, kültürü ve coğrafyası hakkında çok değerli bilgiler sunmaktadır. Acaba anlattığı onca memleketi bizzat gördü mü? Yoksa, işitme ve okuma yoluyla elde ettiği bilgilerden de faydalandı mı? Bu konuda şüphe barındırmayan bir fikir yürütmek zor... Şurada bir gerçeği hemen teslim etmek şart: Karacaoğlan, cihan hâkimiyetini kurmuş bir milletin ozanıdır. Önemli olan, onun hangi milletin veya devletin atmosferiyle bizzat ilişki kurduğundan çok; ufkunun genişliğidir.

Hindistan, Yemen, Tunus, Cezayir, Gürcistan, Bosna, Rumeli, Frengistan, Çin, Maçin, Mısır, Kırım, Akdeniz; İngiliz, Fransız, Moskof, Alaman, Hind, Ermeni, Rum gibi coğrafya ve millet isimlerine şiirlerinde rastlarız. O günün ulaşım şartlarında bir insan ömrünün bu kadar geniş bir coğrafyayı gezip görmek için yeterli olacağı şüphelidir ama imkânsız da değildir. Karacaoğlan, mümkündür ki; sözlü ve yazılı kaynaklardan öğrendiği bilgileri de şiirlerinde kullanmıştır. Yukarıda değindiğimiz gibi, asıl önemli olan onun ufkunun genişliğidir. Zaten üyesi bulunduğu millet, ufkü geniş olduğu zamanlarda başarılarla imzasını atmıştır. Karacaoğlan, seyahatleri, sazı ve sözü sayesinde bize; yaşadığı çağın hayatından canlı misaller sunmaktadır:

**"At ile Kırım'ı aştıktan geri / Dizgini
boynuna düştükten geri
Ak suyun köprüsün geçtikten geri / Bu gece
Göğsün'de yatalım atım"**

• • •

**"Görmedim dünyada sen gibi cânan / Yoktur
hey sevdiğim ben gibi yanan
İngiliz Fransız Moskof Alaman / Çin ile
Maçin'i değer gözlerin"**

Karacaoğlan, sadece ülke ve millet isimleriyle yetindirmiyor bizleri. Yaylasından ırmağına kadar coğrafyanın en özel parçalarına götürüyor. Aynı zamanda şehir şehir, köy köy dolaştırıyor. Şimdi, onun şiirlerindeki şehir, kasaba ve köylerde duraklayalım:

a- Bağdat, Şam, Hama, Humus, Trablus, Basra, Belh, Buhara, Şiraz, Tebriz.

b- Antep, Adıyaman, Aydın, Bayburt, Bursa, İstanbul, Karaman, Maraş, Mardin, İçel, Diyarbakır, Van, Erzurum, Adana.

c- Göğsün, Elbistan, Turgut, Pınarbaşı, Akkale, Çınar, Keban, Pasin, Gündüzlü, Şirvan, Yahyalı, Osmanlı, Gürün, Tescik, Ergene Köyü, Eğrikol, Kefendiz, Ağyar, Hasanpaşa, Tecnis, Ögrek, Suboğan Köyü, Munbuç, Kızılöz, Urban, Çamurlu, Lokman, Mamalı, Anize, Ceyhan gibi...

**"Bitti m'ola Şam ilinin hurması / Gitti m'ola
ala gözün sürmesi
Hama'nın Humus'un telli turnası / Turna
yârin selâm saldı gel diye"**

• • •

**"Emme'yi der isen incedir ince / Bağdat'ın
Mısır'ın gülleri gonca
Eşe'nin kaşıda kalemde ince / Sevmeye
Huri'nin belleri güzel"**

• • •

**"Gel benim karşımda salın bir zaman / Bizi
Mecnun etti bir kaşı keman
Hısnımansur derler ol Adıyaman / Oradan
Tescik'in geçti yelleri"**

• • •

**"Karac'oğlan eydür Van'da gemimiz /
Süremedik devran ile demimiz
Kal diye limandan gitmez gemimiz /
Limansız gitmeye kadir değilim"**

Dağ, yayla, ova, dere ve göllerden mahrum kalmayalım:

a- Binboğa, Koç Dağı, Süphan Dağı, Gâvur Dağı, Bulgar Dağı, Hasan Dağı, Ağrı Dağı, Karadağ, Kırklar Dağı, Keşiş Dağı, Konur Dağı, Ahır Dağı, Akdağ, Beydağ, Erciyes Dağı.

b- Kemnun Gediği, Soğanlı Yücesi, Meryemçil Beli, Barçır Yaylası, Kervan Yaylası.

c- Kozan Ovası, Söğüt Ovası, Gündüzlü Ovası.

d- Aynanoz Gölü, Çalpayız Gölü, Sacur Gölleri, Tuna, Zamantı Irmağı, Balık Suyu, Natak Pınarı, Ceyhan Suyu, Sultan Pınarı, Tıdık Deresi, Tatar Deresi, Al'capınar gibi...

**"Medh ederler Karaman'ın ilini / Köprüsü
yok geçemedim selini
Kervan yaylasını Perçem belini / Lâle
sünbül bürüsün de gidelim"**

• • •

**"Oğlan der ki kız kaleni yıkarım / Taşın
toprağını suya dökerim
Yüksekte üstüne köprü kurarım / Geçerim
Tuna'nın seli isen de"**

• • •

**"Gel sevdiğim sığınalım Subhan'a / Yavru
şahan derler avun kapana
Mesel olsun al yanaktan öpene / Âh ü zârım
tatlı dilinde kaldı"**

Besbelli ki, Karacaoğlan'ı o diyardan bu diyara atan sevda ateşidir. Ama güzeller bahsine geçmeden önce; kimisi peygamber, kimisi veli, kimisi bey olup da, onun yaşadığı çağda hayatta bulununlar veya bulunmasınlar, ozanın hayatına etki edip şiirlerinde adı geçenlere değinelim. Bunları şöyle sıralamak mümkün: Hz. Muhammed (S.A.V.), Musa, İbrahim Halil, Ali, Bilâl, Eyyub, İdris, Mehdi, Boz Atlı Hızır, Seyyid Gazi, Sultan Murad, Sultan Süleyman, Yakup, Hallac-ı Mansur, Hacı Bektaş, Mahmut Bey, İsmail Bey, Yusuf, Mustafa, Bahri, Ömer, Sarı Haliloğlu, Rıdvan gibi...

**"Beytullah'ı yapan İbrahim Halil / Kadir
Mevlâm beni eyleme melil
Hakk'ın birliğine o da bir delil / Sen de bilir
misin vakt ü zamanı"**

• • •

**"Kız da der ki ben bir emlik kuzuyum /
Anamın babamın iki gözüyüm
Şu dağlarda Mahmud Beğ'in kıztım / Yiğit
ister koldan kola sarmaya"**

Karacaoğlan'ı diyar diyar gezdiren, yüreğine aşk korunu düşüren isimleri belirtmenin tam zamanı: Hatçe, Ayşe, Eşe, Emine, Fadime, Elif, Esme, Zülha, Cennet, Meryem, Döne, Kamer, Şirin, Şerfe, Hürü... Bunların hepsine yüreği yandı mı, dahası var mı; belli değil!

**"Elifi dersin de nazlıdır nazlı / Esme'yi
dersin de sırf ala gözlü
Söyletme Şerfe'yi bülbül avazlı / Söylüyor
Zulha'nın dilleri güzel"**

• • •

**"El atıp dericek Hatçe'nin gülü / Can için
sarıcak Eşe'nin beli
İkisi hempoalı bir de döneli / Emine'm çok
içti kandı pınara"**

SEVDA YOLLARA DÜŞÜRÜR

Karacaoğlan'ın en önemli uğraşı sevmek olmuş! "Ak elleri deste deste güllü" kaç güzele gönül verdi acaba? İnsanlar, hayvanlar ve tabiatın bütün unsurları, onca şehir, köy, kasaba hep sevdaları yaşamak ve dile getirmek için birer vasıta Karacaoğlan'a... Menekşeden sünbüle, turnadan cerene cins cins çiçek ve hayvan onun şiirlerinin vazgeçilmez süsleridir.

Hayvanlar: Ördek, turaç, arı, doğan, şahan, keklik, ceren, bülbül, kuzu, koç, hümâ kuşu, üveyk, ahu, kuğu, at, turna, kurt, tazi gibi...

Çiçekler : Leylak, sümbül, gül, lâle, menekşe, nergis, karanfil gibi...

Sevda bahsini biraz genişletelim...

Karacaoğlan, memleketinin sarp kayalarına öyle her hayvanı yakıştırmaz. Zaman gelir "**çakır doğan**"ı bile beğenmez, "**şahan**" gerek der. Ondaki bütün yollar sevdaya çıktığı ve hayvanları da sevdâ yollarındaki güzelleri anlatmakta vasıta kıldığından; "**çölde gezen akça ceren**" veya "**kınalı keklik**" misâli güzelleri avlayabilmek için "**şahan**" olmak şarttır diye gerekçesini ortaya koyar:

"Benden selâm söylen Aydın iline / Top kara zülüflü mayalarına

Bizim ilde çakır doğan olamaz / Şahan gerek bu sarp kayalarına"

Aydın ili onun selâmını alıp gereğini ifa etti mi bilemeyiz ama, Hümâ Kuşu gibi yüksek uçan gö-nüller, öyle her güzelin kalbini mekân kabul etmez. En azından Karacaoğlan böyle söylüyor:

"Hüma kuşu gibi yüksek uçarsın / Pervaz vurup tercümânı geçersin

Binbir türlü dala konup göçersin / Gönül sana mekân bulduramadım"

Karacaoğlan'ın fikri böyle... Onun hesabı her güzeli beğenmemek üzere görünüyor. İşin bir de diğer tarafı var. Acaba; o, gönül dengini bulduğu kanaatına vardığında, gönlünü kapanın tavrı nasıl olacak? Darbe yediği anlar var ki şöyle demiş:

"Kız senin elinden düştüm ben yasa / Çekindi bülbüller gelmedi tasa

Dönüp koyamadım altın kafese / Benim yarım öğrenmeden toy gitti"

Darbelerin sebepleri çeşitli. Bazen "**yâr**" yüz vermemiş, bazen yârin babası katı çıkmış... Bakmış kavuşma imkânı yok; basmış feryadı Karacaoğlan:

"Karacaoğlan der ki çöktüm oturdum / Sağ yanımda yavru bazlar götürdüm

Gidip İstanbul'dan ferman getirdim / Herkesin sevdiği verilsin dey"

Sevdasına karşılık vermeyen güzeli de suçlamayı ihmal etmez:

"Karac'oğlan der ki sıkıldı canım / Gelmiyor yanıma muhannet yârim

Ezel söz vermezsen n'olurdun zâlim / Yıkılmış gönlümü yapabildin mi?"

Suçlama ve sitemle yetinmeyen Karacaoğlan, yeri geldiğinde ve lüzum hissettiğinde esip-gürlemeyi de bilmiş... Güzeli; ceren, turna, kuğu, ceylan, turaç; kendisini şahin, kurt, doğan yerine sayarsa bu mümkün tabii:

"Ala gözlerini sevdiğim dilber / Şöyle güzellerin mâhı isen de

İndirirler seni yüksek havadan / Gözleri dumanlı kuğu isen de"

Karacaoğlan'ın sevdalarından söz ederken çiçekleri unutmak olmaz. Ve onun sevdalarına en iyi tercüman "**gül**"dür. Sevdâ yollarında çile çektiren "**ala gözlü**" güzelleri güle benzetmeyi uygun görmüş çoğunlukla...

"Ala gözlüm yıktın benim evimi / Eğlen şu diyarda kal diye diye

Viran ettin bahçem ile bağımı / Tomurcuk güllerim al diye diye"

Her çileye rağmen, yanakları kırmızı gülden farksız "**goncaların**" aşkıyla dolanmaktan caymaz. Ozan arar da, gül mü bulunmaz! Bu defa "**kömür gözlü**"süne tutulur. Hem iyi niyetli görünen bir ihtarı var: Kıymetini bilene var gibilerden...

"Yeni açmış has bahçenin gülüsün / Kömür gözlüm kıymatını bilene"

Kaşı kalem olmuş, lebi mürekkep; kiraz dudaklı, nar gibi yüzlü, ak beyaz üstüne kara gözlü... Selvi ayarınca boylu-poslu; bembeyaz tende elma yanaklı; gözleri şemiş, yüzü kamer... Sürmeli gözlü, ince belli; sümbül saçında al karanfil taşıyan edalı, nazlı... Bu güzellerin hepsi mi Karacaoğlan'ın gönlüne misafir oldu; yoksa o, sadece kendisinininkileri söze vurmakla yetinmedi de, şahit olduğu başkalarına ait sevdaların da mı sözcülüğünü üstlendi? Şair gönlü geniştir, her iki ihtimal de mümkün. Ama Karacaoğlan, kendi sevdalarını anlatır gibidir hep...

"Elma elma yanakları al gibi / Boyu uzar gider selvi dal gibi

Seherde açılan gonca gül gibi / Sandım kan damlamış karın üstüne"

En iyisi, çiçeklerin "**gül**"den gayrisini işin içine katmadan, gurbetin Karacaoğlan'ı nasıl etkilediğine geçelim.

Şiirlerinden ortaya çıkan; Karacaoğlan'ın sıladaki güzelden umduğunu bulamayınca "**güzellerden sıldım sıyrıldı gönül**" diyerek ve "**turaç**"ı bile ötmekten vazgeçirmeye çalışarak yollara düştüğüdür. Ülkeden ülkeye, şehirden şehire, dağdan dağa, ırmaktan ırmağa dolaşarak gurbetin yükünü taşımıştır. Gurbet, onun sazını ve sözünü beslemiş ama o bundan tamamıyla memnun mu? Gurbetten şikâyetçi olmasa "**Çeken bilir ayrılığın dardını**" der miydi? Yalnızlıktan kurtulmak ve yüreğindeki yarayı tamir için, kendine hâlden anlar, gurbet gezmiş bir dost arar:

"Halden anlar isen haldaş olalım / Anasız babasız kardaş olalım

Gurbet gezdi isen yoldaş olalım / Ucu yâr zülfünde yol gerek bana"

Karacaoğlan'ın hedefi belli: Yollar ya yâre varacak (belki de yârin açtığı yaraı onaracak bir başka güzel çıkacak karşısına, buna da bir itirazı yok gibidir), ya da dur-durak bilmeyecek... Araya giren mesafe ve zaman derdine derman olmamış olsa gerek; çünkü, "**bahar olup yayla yolu açılınca**" aklına, "**kara çalısı bile gül**" kendi iline gitmek düşmüş. Gurbet ellerde nazını çekecek birisi var mı? Yok! Böyle bir durumda ananın-babanın kötü sözleri bile aranır artık:

"Şahı sensin dilberlerin emesi / Gözüne görünmez dünya varısı

Şimdi bizim ilin kara çalısı / Gül oldu gidelim bizim illere"

Gurbette koçyiğidin kıymeti bilinmez. Yârdan ayırana intizar etmekle ömür tükenmez. Hep seher yelinden medet umarak yaşanır mı?

"Seyyah oldum gezdim gurbet illeri / Kâr etti başıma yeter ayrılık"

Söyleyeyim başa gelen halleri / Ölümünden çok çektim beter ayrılık"

GÜZEL SEVMEKTEN BAŞKASI YOK MU?

Tabiat var, sıla var, yâr var ama hepsini yaratan Allah'dır. Karacaoğlan bu şaşmaz gerçeğin farkına varamadan mı nefes alıp verdi?

Şüphesiz Rabbini bilir. Başı dara düştükçe **"Kâdir Mevlâm-Kerim-Bâr-i Hüda"** diyerek yalvardı, Allah'tan medet umdu. Dünya dertlerini bir tarafa bırakıp Rabbe sığındığında dünya malının göze görünemeyecek derecede kıymetsiz olduğunu bildi. Asıl felâketin cehennem ateşinde yanmaktan doğa-
cağının şuuruna ererek yakardı:

**"Kâdir Mevlâm senden bir dileğim var /
Muhannes kuluna muhtaç eyleme
Cennet-i âlâyı nasib et bana / Sırat
köprüsünden yolum bağlama"**

İnsanoğlu, nefisini kolay kolay bir tarafa atamıyor. Bu mesele Karacaoğlan için de geçerli. Rabbine imandan ayırmaması için dua ederken bir dileğini daha ifade eder: Yârdan ayrılmamak!.. Bunu fazla garipsememeli. O, gerçek sevdanın insanı Rabbine götüren olduğuna iman eden Yunus Emre'nin çizgisinden uzaktadır. Bu sebeple şiirlerinde, dünyanın maddî lezzetlerine ait tutkular açıkça hissedilir.

**"Medet medet âlemleri yaratan / Yâri
benden ben'imandan ayırma
On sekiz bin âlemleri var eden / Yâri benden
ben'imandan ayırma"**

Dünya tutkularının bütün ağırlığıyla yüklenmesine rağmen imanlı bir kişi olan Karacaoğlan, o devirde de mevcut imansızlara güzel bir ders veriyor:

**"Cennet cehennemi yoktur diyenler / İl
hakkını alıp haksız yiyenler
Al yeşil konaktan hük'm eyleyenler / Dur
bakalım canım beğler kalır mı"**

Helâlî-haramı kendine dert edinmeyen insanlar her devrin baş belâsı... İnsan neslinin müspet ve menfî misâllerini göstermede Karacaoğlan, ortalarında bir yerde gözüktüyor. İçinde müslüman hassasiyeti barındırdığı için, insanların alçalmışlığına hoş gözle bakması beklenemez:

**"Ustası yapıyı tersine yapar / Esnaflar işine
hileler katar**

**Zamane kadısı altına tapar / Doğru hak
şeriat sürülmez oldu**

• • •

**Şimdiki beylerin sazı çalınmaz / Az rüşvet
versem o da alınmaz**

**Boynumuza farzdır beş vakit namaz /
Tanrı'nın namazı kılınmaz oldu"**

DİLİN USTASI OZAN

Karacaoğlan, dilini büyük bir ustalıkla kullanmıştır. Onun deyişleri (koşma, varsağı, semaî, des-

tan, türkü) Türk dilinin ve kültürünün o çağdaki zenginliğini gösterir. Şiirlerindeki kelime ve deyimler, zamanımızda yaşayan ve unutulmuşuyla kültürümüzle aramızda köprü görevi üstlenmiştir. Sadece onun şiirleri tek örnek olarak incelense bile; yaşadığı zamanın insanları, coğrafyası, milletleri; hayat tarzı, giyimleri, yiyecekleri, tabiat örtüsü, canlı ve cansız varlıkların isimleri gibi merak edilen birçok konuda günümüze tatmin edici bilgiyi ulaştırmaya yeter.

Şiirlerindeki kelime, deyim, mısra ve beyitlerle Karacaoğlan'a veda edelim:

a- hazeli, mestane, göçücek, santur, keleş, kıcılı, temren, hazere, kavil, berkçe, kelli, muhannet, mertebe, soyha, terevi, elvan, menzil, kamalak, maşala, tor, koyak, turab, kursaksız, merdine, halhal, sabak, melhem, göbelek

b- hercai dilber, kutnu zubun, zülâl dudaklar, es-sah sözüm, ıslasır gider, gövel ördek, ok imiş kirpiği, rahvarlı tatar, ibrişim görümcek, ilâzım değil, lâl'ü mercan, melil melil, uğrun uğrun, hayfımı alırım, meles gömlek, yüzünün şulesi, arap atı, çuha şalvar, şıvgacık dal, ikrar verdi, püskürtme benli, eğlim eğlim

c- /Uğrun uğrun aşinalık ederken/, /Sağ gözden sol göze fayda yağ imiş/, /Başı al valalı sürmeli gelin/, /Alaz alaz olmuş dağların karı/, /Rûz u şeb hayâlî iki gözümde/, /Kurt yiyip de çürüyesin dişinen/, /Kadan alsın güzellerin hepsi/, /Gözlerin şemiştir/, gün yüzün kamer/, /Meyvanın iyisin aylar yermiş/, /Atın eşkini de yiğidin kıvı/, /Orda eser bâd-ı sabâ yelleri/, /Muhannetin köprüsünden geçenken/, /Bozulmuş bağlara döndün mü gönül/

d- **"Alma yanak kiraz dudak diş sedef
İspir ala gözler mil ile oynar"
"Dostun başına gidip derdiğim
Lâle midir sünbül müdür gül müdür"
"Yüce dağ başında sığınlar gezer
Derindir göllerin bahriler yüzer"
"Güzel sever diye isnat ederler
Benim Hak'tan özge sevdiğim mi var"
"Telli marhamasın atmış başına
Başı hırızmalı cepkenli kızlar"**

- (1) Mustafa Necati Karaer, Karacaoğlan (Hayatı - Sanatı - Şiirleri), Tercüman 1001 Temel Eser, s.37
- (2) Tahir Kutsi Makal, Karacaoğlan, Toker Yayınları, İstanbul 1975, s.25 ve dv.
- (3) Dr. Mücân Cınbur, Karacaoğlan, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını, Ankara 1985, s.VIII.
- (4) Karaer, s.13 ve dv.
- (5) Makal, s.8 ve dv.
- (6) Cınbur, s.1.
- (7) Karaer, s.43 ve dv.
- (8) Makal, s.40.
- (9) Cınbur, s. XVIII.

Hassaten

**Okyanus ortasındaydık
Ada kuşatmalarında
Namlu uçlarındaydık
Pervane güdümlü
Sakkaroz sakallı
Çakırkeyf şeyhler
Büyülü avuçlarında
Acımasız tokatlar besliyordu**

**Ezotorik
Retorik
Kategorik-metamorfoz
Halim sormaz
Meta-fizik
Balina torik
Titreyen tık
Tedirgin / Stratejik
Çünkü aslan kardaşım
Asıl tehlike bizdik**

**O müslüman, bu müslüman
Herkes müslümandı babo
Buna rağmen çıkmıyordu
Kimseden tık
Tık Tık
Bir de baktık
Her şey yolundaydı da ula gardaş
Bir tek biz mi gafildik?
Uzatmayalım sözü ağam
Cümlesine cemî cümle
Hastır mısır gevreği
Aks!.. Faks!.. Elhamdürüllah!..**

Sükûtumun Bedeli

*Hüzün tüten geceme süzülen nurlu ahenk
Bırak yorgun başları rüyalarla rengarenk*

*Kırk düğümlü, kırk yerde; çağın kurduğu pusu
Sitem yüklü bakışta hayatımın tapusu*

*Karanlığın üstüme boşaltdığı sağanak
Zehir belki şifaydı doldurdum çanak çanak*

*Gözlerime aldanma içim dipsiz uçurum
Kalbimdeki alevle sönmekten korkuyorum*

*Caddeleri huzursuz, hüznünlü, yüzü asık
Şehirlerden firarı düşlemedim mi sık sık*

*Hüznün nemli örtüsü ufku sarıp sarmalar
Dokuz canlı kedinin hırsı göğü tirmalar*

*Haykırmamı istiyor içindeki bir deli
Müebbet ızdırap mı sükutumun bedeli*

*Hayatın baharında ne hatıra ne isim
Benden bir şey kalmasın unutulsun adresim*

*Kâbuslarla sırrını çözmekten yumak yumak
Belki rahat akrebin kollarında uyumak*

*Renklerin sarmaşığı sen tertemiz, saf, duru
Aklımda binbir leke, aklımda binbir soru*

*Palandöken Eteklerinde
Şiir Nazlı bir Gelin Edasıyla
Kalbimi Yoklarken*

Hüzünlere Kaldık

Öncesi yağmurdu eteklerinde
Sonrası hep ayrılık,
Yenik düştük bilinmezlere
Hüzünlerden hüzünlere uğurlandık
Elimizde pişmanlıklar
Dağları da öfkemize boyadık.

Kitaplar kaldırdık kuytulara
Kitaplar ve sessiz gece
Gecenin çığlığı duyulmadı
Hüzünlere kaldık.

O dağlar ki son ümitti ışığa
Yüreğimiz kum tanesi, yolumuz sahra
Beklesem olmayacak buralarda
Çizdiğin serabın efsanesi bu şehir
Savurdu izlerini güller yerine

Ümitler kaldırdık kuytulara
Ümitler ve engin deniz
Deniz dost ellerini uzatmadı
Hüzünlere kaldık...

Hangi manaları yükledin gizlerine
Bütün öykülerin bana yabancı,
Uzattım elimi
Eridi buzdan heykellerin
Maziye de gömdük o ağacın yamacına
Balıkların izi kaldı kumsalda.

Sevgiler kaldırdık kuytulara
Sevgiler ve yalnız sen
Senden haber yoktu
Hüzünlere kaldık...

Ben Artık Yorgunum

Anneciğim

Ben artık yorgunum

Yalancı oyuncaklarla

Bilyelerle geçti

Çocukluğum

Acıdan, kederden yana

Vicdan dostluğundan

Yoksunum

Ben,

Paletler arasında

Tek kardeşimi yitirmedim

Babam cephede

Alnından vurularak ölmedi

Olur olmaz şeylerden

Gözyaşları akıtmam

Bundandır.

Bana niye uzaksın diyorsun

Uçurtma oynayan çocuklardan

Yetmez mi

Sıcak masallarla

Avutulduğum

Gerçekle yalan arasında

Koşuşup durmam

İnsanlara sırt çevirip

Yüreğimi dinlemem

Bundandır.

Bana mutluluk çağrıştıran

Herşeyden

Bir çocuk

Okyanus ötesinde ağlarken

Anlamsız kahkahalarla

Gülüp eğlenmekten

Sevip sevmekten

Yorgunum

Bir çocuk ölüyorsa Cezayir'de

Dağda çiğdemlere koşmam

Ve sabaha dek

Kollarında uyumam

Bundandır.

Anneciğim

Bana Afrika'daki çocuğun

Susuzluğunu anlat,

Açlığını anlat.

Anlat ki

Kurusun dilim

Bir ateş düşsün canevime

Tutuşsun bedenim,

Bana annesinin cesedi başında

Ağlayan Bosnalı çocuğu anlat

Bana Eritre'yi, bana Halepçe'yi

Bana Cezayir'i anlat

Anlat ki

Gözlerim dolsun

Anlat ki

Yüreğime kardelenler konsun!

"Kar Dağlardan Önce Dualara İner"

20. asrın son çeyreğinde, Avrupa'nın ortasında yaşanan insanlık dramı Türk şiirinde nasıl yankılandı? Mehmet Aycı, bu sorunun cevabını bir nebze olsun vermeye çalışmış; titiz bir çalışma, uzun bir araştırmayla...(*)

Titiz ve uzun sıfatlarını kullanıyorum, çünkü Aycı, yayınlamış olduğu seçkisinde, edebiyat dergilerinden mahalli gazetelerin kültür-sanat sayfalarına, günlük gazete köşelerinden gençlik dergilerine kadar Bosna-Hersek dramını dile getiren her yere ulaşmaya çalışmış.

Kitapta baskı tarihi yok, ancak Aycı'nın önsözündeki tarih bu konuda yapılan ilk çalışmanın kendisinin kitabı olduğunu gösteriyor. Aynı konuda Rıdvan Canım'ın Yedi İklim Yayınları arasında çıkan seçkisinin tarihi Aycı'nın çalışmasından oldukça sonra.

Aycı, kitabına Bosna dramı karşısındaki duygularını dile getiren bir önsözle başlıyor. Belki de şair olmasının vermiş olduğu hissiyatla mükemmel bir önsöz yazmış. Zaten hazırladığı seçkide en fazla kendisinin şiiri var. Kitabın 27. sayfasındaki "Şehid Gazeli" de bu konuda yazılmış güzel şiirlerinden biri.

Kitaba Türk şiirinin yetkin isimlerinin yanında yeni isimler de girmiş. Bu durum Aycı'nın geniş araştırmasından kaynaklanıyor; ancak yelpazenin bu kadar geniş tutulması kitaptaki şiirlerin estetik seviyesini biraz düşürüyor. Hatta yer yer "23 Nisan Şiirleri"ni aratmayacak şiirlere bile rastlamak mümkün. Kitabı alıp okuyacak olanlar bu durumu açıkça göreceklerdir. Yine de Tamer Abuşoğlu, Bülent Karaçöl, Reşit Salim, Ertuğrul Saraç gibi kıydan köşeden seslerini duyurmaya çalışan, şiirleri gelecek vaadeden isimleri de tanımış olduk.

Kitabın kapağı -muhtemelen yayınevinin dikkatsizliği- okuyuculara değişik şeyler düşündürcektir: "Mehmet Aycı Bosna için çok üzülmüş ve iki senede oturmuş bir kitap dolusu şiir yazmış, velud bir kalem sahibiymiş" ya da "yok canım, bunlar şiir değildir, bir insan bir konuda, bu kadar kısa sürede bu denli çok şey yazamaz." gibi... Tabii bu durum, kitabın isminin "Mehmet Aycı, Bosna Şiirleri, Akma Tuna Akma" şeklinde olması yüzündendir. Aslında, kitabın asıl ismi, 1. sayfada "Türk Şiirinde Bosna"

üstbaşlığıyla mevcut. Maalesef, yayınevlerinin gayretli insanlarımıza bu tür azizlikleri oluyor.

Diğer bir eksiklik ise, "İçindekiler" kısmında sadece şiir isimlerinin verilmiş olmasıdır. Hangi şiirin kime ait olduğu belirtilmemiş olduğundan merak ettiğiniz bir şairin şiirini okumak için bütün kitabı karıştırmak zorunda kalıyorsunuz.

Bosna'yla ilgili bir şiir antolojisinde şairlerin özgeçmişleri de verilmeliydi. Okuyucular bunlara bakarak eli kalem tutan hangi tür insanların konuya karşı duyarlı olduğunu, kimlerin de "Türkü çağırdığını" anlayabilirlerdi. Yine de Mehmet Aycı'nın ve Rıdvan Canım'ın çalışmaları, bize, Bosna konusunda dertlenenlerin belirli çevreler olduğunu göstermiştir. Balinalar için seferber olan bazı kesimler, Bosna konusunda karanlık bir sessizliğe bürünmüşlerdir. Mesela Hürriyet Gösteri'den veya Adam Sanat'tan niye bir şiir yok? Ya Antolojiyi hazırlayanlar taraflı davrandılar veya bu gibi dergilere bakmadılar ve yayınlanan şiirleri görmediler -ki, bunlar çok zayıf ihtimaldir- ya da bizim aslanlar(!) Bosna, Afganistan, Azerbaycan, Keşmir, Cezayir, Çeçenistan... konusunda fare. Burada "belli kesimler" derken Bosna'ya giden aydınları ve Sn. Deniz Baykal'ı istisna tutmak gerekiyor. Sn. Baykal her ne kadar Türkiye'deki başörtüsü zulmü konusunda sessiz kalsa da, belki de, Bosnalı kadınlara verilebilecek en güzel hediye vermıştır. Namusunun kirletildiğini düşünen bir kadına verilebilecek en güzel simgesel hediye başörtüsü değil midir?

Mehmet Aycı kitabını daha ciddi bir yayınevine yayınlatabilirdi. Ayrıca Bosna Dayanışma Grubu ve Mazlum-Der gibi kuruluşlarla işbirliği yaparak kitabın gelirini kitaba konu olan mazlum halka ulaştırmayı başarabilirdi. Böylece daha geniş kitlelere ulaşma imkanı da ortaya çıkmış olurdu.

Yayınevi hakkında "gayriciddi" hükmünü verişim kitabın kapağından ve birtakım teknik hatalardandır. Bu tip hataların varlığı bir ciddiyetsizliğin neticesi değil de nedir? Kitabın kapağında yayınevi amblemi bile yok. Bence, kitabın en güzel şiiri Arif Ay'ın şiiridir. Oysa, şiirin kaynak yayını "Kayıtlar'ın.... sayısının

Kırağı Çıkını

- **Hakkı baba**
nerdesin
kiminle değilsen
neylersin

Yoksa sen de mi

Postacının azizliğindesin.

İ.Y.

- Rahmi KAYA'nın "**Yağmura Yakalanmış Şiirler**" isimli kitabı ile, Sefa KAPLAN'ın "**İnsan Bir Yalnızlıktır**" isimli şiir kitabını; (kendilerinden) Bulutlar Örtmese Güneşi isimli şiir kitabım karşılığı arıyorum.

Gökhan AKÇİÇEK Akyazı Mah. 15. Sokak No: 37/2 ORDU

- **Murat (AĞIR) Abi**

Mektup yazmıyor, telefon etmiyorsam elbette işlerin yoğunluğundandır. Beni mazur görmeni ve senin yazmanı bekliyorum. Selamlar. **Ercan SAĞLAM**

- Yeşil dolma kalemle yazılan "**Not: Kalem kağıt ve yazı için kusura bakılmasın. Burada bu kadar oluyo.**" Yaşar **ELMAS**

- Gençlik Dersahenesine transfer oldum. Konya'dayım. Dersten fırsat bulduğum zamanlarda gelecek dostları ağırlayabilirim. **Burhan SAKALLI**

- Mehmet Solak ağabey, Leblebi ile Nohut aynı mı? Leblebi ağacı diye bir ağaç var mı? Kiri-koya mı alınıyorum bilelim. **Ramazan EVLİCE**

- **Şiir dostlarına,**

Ayhan Kırdar'ın şiir kitaplarını arıyorum. Elinde bulunan şiir aşkına beni arasın.

İbrahim YOLALAN Buğday Pazarı İçi No: 4 NEVŞEHİR

- **KIRAĞI** Dergisi amatör bir hüviyet taşımakla beraber, taşradan yayın dünyamıza güzel bir esinti olarak giriyor. Güney-Su Dergisi'nin şair yazar kadrosu tarafından yayımlanan dergide yer alan başlıca imzalar şunlar: Tayyib Atmaca, Bahtiyar Vahapzade, İdris Taştınar, Erdal Noyan, Hasan Ali Kasır, Mehmet Aycı.

Türkiye Yazarlar Birliği Türkiye Kültür ve Sanat Yıllığı 1995

dan alınmıştır." şeklinde noktalarla geçiştirilmiş.

Kitaba "**Akma Tuna Akma**" şeklinde bir isim seçilmesi, ülkemizdeki çarpık tarih anlayışının, olaylara hissi ve romantik yaklaşımın tipik bir misalidir. Balkanlar'dan söz açıldığında kanımız coşar, göğsümüz kabarır. Tuna boylarındaki veya "**Estergon Kal'ası**" önlerrindeki Osmanlı akıncılarıyla "**çocuklar gibi şen**" oluruz. Bize tarih anlatanlar Mohaç'ı, Niğbolu'yu öğretirler de yeri şurasıdır diye göstermezler. Balkanlar söz konusu olunca Tuna aklımıza gelir. Osmanlı'nın torunları olarak, Tuna Bosna-Hersek'in ne kadar yakınındadır, bilmeyiz. Drina ve Neretva (Mostar) nehirleriyle meşhur Bosna-Hersek konulu şiir seçkisine "**Akma Tuna Akma**" diye başlık ko-

yarız. Bu "**şanlı tarih**" uyuşukluğunu bırakmanın zamanı çoktan geldi.

Son bir tavsiye: Kitap Büyük Bilge Başkan'a ithaf edilebilirdi. Yazıma Arif Ay'ın şiirinden bir bölümle son veriyorum.

"Annenin çocuğunu arayan

sütü gibi birden

Bosna ak bir ipeğe döner

acının kozasıdır bu

kar dağlardan önce

dualara iner."

(*) Mehmet Aycı, Bosna Şiirleri, Akma Tuna Akma, Ankara (Tarihsiz), Ocak Yayınları.

Tûtyâ

"Tûtiyâ görmeyecektir gözümüz
Hâk-i pâye süremezsek yüzümüz."

Cenge girip hırkamı yaktım
Her şeye hikmet penceresinden baktım
Tûtyâ! Sevgili gözlerimdeki
Uçurdum dünya şekillerini kuşlarla, karıncalarla
Hû, acı su.

Hasta göze sürmeli toprağ

Gül yaprağına büründüm
Müzik sesine yürüdüm
Hem yakınım, hem uzak
İmâ ile öptüm ayağ tozunu.

Dumanlı dumanlı bir halde
Yurtsuzdum, yaralıydım, ağzımda çiğdem kokusu
Tûtyâ! Sevgili gözlerimdeki
Kader ironimize yazılan
Kayıp kapılarda bir nefeslik hayretle
Kör bir kurbağa gibi yaşıyordum
Ruhuma üfleyip uyandırdın beni

Gecenin çitini geçtim
Köleliğin hasını seçtim
Aşk mıdır her ne var âlemde
Pası açıldı dilimin

Reyhan kokladım, nazar kıldın, utandım
Dilim şerhâ şerhâ, ruhların göçüne önsöz oldum
Tûtyâ! Sevgili gözlerimdeki
Müthiş bir macera
Kayaların içinden çıkınca ansızın
Bir taşra mektubu diye
Mushafın serinliğinde oku beni

Kalbimdeki uykudan arındım
Her dem sürmelendim, sarındım
Hem dün, hem yarında
At yâ hû! beni ateşine

Yandıkça ısıtım semender gibi.

Kırağı'nın BULUNDUĞU KİTABEVLERİ

- ANKARA : Vadi Yayınları, Pınar Yayınları, Birleşik Dağıtım Kitabevi, Seha Neşriyat, Yeni Kuşak Kitabevi
- ADANA : Gökyüzü Kitabevi • ANTALYA : Bahar Kitabevi • BURSA : Çizgi Kitabevi • ÇORUM: Elif Kitabevi • ELAZIĞ : Batı Kitabevi • ERZİNCAN : Akabe Kitabevi • ERZURUM : Tekyay Kitap Kulübü
- İSTANBUL : Kitabevi (Üretmen Han) • KAYSERİ : Seda Kitabevi, Kıvılcım Kitabevi • KONYA : Nüve Kitabevi, Enes Dağıtım • KÜTAHYA : Nazlı Kitabevi • NEVŞEHİR : Galerî Kültür Kitabevi • ORDU : Çağrı Kitabevi • SİVAS : Okullar Kitabevi, Saray Kitabevi • TRABZON : Elif Kitabevi